

การพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนบ้านปลายศอก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
THE DEVELOPMENT ATTRIBUTE VOLUNTEER BY THE SCOUT ACTIVITY OF
BANPLAISOK SCHOOL UNDER SURATTHANI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

¹สุพัชชัย ฤทธิเดช Supatchai Rittidat

²พระครูเขมธรรมโฆสิต Phrakhrukhemathammakhosit

³บุญเลิศ วีระพรกานต์ Boonlert Wiraponkan

^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: supatchai999@gmail.com

Article Received: March 02, 2025. Revised: August 19, 2025. Accepted: August 20, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพคุณลักษณะด้านจิตอาสาของนักเรียนโรงเรียนบ้านปลายศอก 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนบ้านปลายศอก และ 3) เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนบ้านปลายศอก เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 15 คน สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน การสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบประเมินการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพคุณลักษณะด้านจิตอาสาของนักเรียนโรงเรียนบ้านปลายศอก 5 องค์ประกอบ (1) กตัญญูกตเวที มีนักเรียนบางส่วนจะต้องได้รับการร้องขอหรือมอบหมายงานให้จึงจะช่วยเหลือ (2) การช่วยเหลือผู้อื่น มีนักเรียนบางส่วนที่จะต้องร้องขอการช่วยเหลือหรือต้องให้การออกคำสั่งจึงจะมีการช่วยเหลือ (3) การแบ่งปันมีนักเรียนบางส่วนที่ไม่มีการแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น หรือแบ่งปันเฉพาะกลุ่มของตนเองเท่านั้น (4) การดูแลทรัพย์สินส่วนรวม มีนักเรียนบางส่วนใช้สิ่งของส่วนรวม ไม่ระมัดระวัง ไม่ทะนุถนอม ใช้งานแล้วไม่เก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย (5) การเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนมีการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นประจำ ผ่านโครงการหรือกิจกรรมของโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่นที่จัดขึ้นที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม แต่ถ้าหากเป็นการจัดกิจกรรมแบบเดิมที่มีการบรรยายความรู้ ให้นักเรียนนั่งอยู่กับที่จะทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายและไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรม 2) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนบ้านปลายศอก มีองค์ประกอบดังนี้ 1) ชื่อเรื่อง 2) หลักการและเหตุผล 3) วัตถุประสงค์ของแนวทาง 4) แนวทางการดำเนินงาน และ 5) การติดตามและประเมินผล โดยแนวทางประกอบด้วยคุณลักษณะจิตอาสา 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กตัญญู กตเวที 2) ช่วยเหลือผู้อื่น 3) แบ่งปัน 4) ดูแลทรัพย์สินส่วนรวม 5) เข้าร่วมกิจกรรม และกิจกรรมลูกเสือ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมลูกเสือของสถานศึกษาโดยตรง 2) กิจกรรมพิธีการของลูกเสือ 3) กิจกรรมวิชาพิเศษลูกเสือ 4) กิจกรรมเดินทางไกลและแรมคืน และ 3) การนำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือ

โรงเรียนบ้านปลายศอก พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือ

คำสำคัญ: คุณลักษณะจิตอาสา, กิจกรรมลูกเสือ, โรงเรียน

Abstract

This research article aimed to: 1) study the characteristics of volunteerism among students at Ban Plai Sok School, 2) explore ways to develop volunteerism characteristics through Scout activities at Ban Plai Sok School, and 3) present and evaluate methods for developing volunteerism characteristics through Scout activities at Ban Plai Sok School. This is a qualitative research study, with data collected through in-depth interviews with 15 stakeholders, in-depth interviews with 5 experts, and group discussions with 7 qualified individuals. The tools used included interview and group discussion evaluation forms. The data were analyzed qualitatively using content analysis.

The results of the study were as follows: 1) The characteristics of volunteerism among students at Ban Plai Sok School consisted of five components: (1) Gratitude: Some students need to be asked or assigned tasks before offering help. (2) Helping others: Some students only offered help when asked or when given direct instructions. (3) Sharing: Some students did not share things with others or only share with their own group. (4) Caring for communal property: Some students did not handle communal items carefully or properly store them after use. (5) Participation in activities: Students regularly participated in activities organized by the school or other agencies that benefit the school, community, and society. However, if the activity was a typical lecture, students may lose interest and not want to participate. 2) The approach to developing volunteerism characteristics through Scout activities at Ban Plai Sok School consisted of the following components: (1) Title, (2) Principles and rationale, (3) Objectives of the approach, (4) Implementation strategies, and (5) Monitoring and evaluation. The approach included 5 characteristics of volunteerism, which were: (1) Gratitude and thankfulness, (2) Helping others, 3) Sharing, 4) Taking care of public property, and (5) Participating in activities. The Scout activities consisted of 4 components: (1) Organizing Scout activities in the school based on the curriculum, (2) Scout ceremonies, (3) Special Scout subjects, and (4) Hiking and camping activities. 3) The presentation and evaluation of the approach to developing volunteerism characteristics through Scout activities at Ban Plai Sok School found that it was appropriate, feasible, and beneficial for use in developing volunteerism characteristics through Scout activities.

Keywords: Volunteer Characteristics, Scout Activities, School

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดหลักการการศึกษาไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และมีคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต โดยสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2545) ตามมาตรา 24 ที่ได้กำหนดไว้ว่า “การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและความแตกต่างของนักเรียน รวมถึงการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ใช้ทักษะในการแก้ไขปัญหาจริง โดยจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและมีการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ในส่วนของมาตรา 27 ได้กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งในด้านการเป็นพลเมืองที่ดี การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ รวมถึงการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยการบูรณาการเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาของชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้นักเรียนมีทักษะในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การจัดการศึกษาในระบบลูกเสือ-เนตรนารี ตามพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้กิจกรรมลูกเสือมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ, 2551) โดยมุ่งเน้นให้ลูกเสือมีความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกในการช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคี การทำงานร่วมกัน และมีการแบ่งปันสิ่งดีงามให้แก่ส่วนรวม ซึ่งส่งเสริมให้เกิดจิตสาธารณะ (จิตอาสา) โดยไม่หวังผลตอบแทน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) การมีจิตสาธารณะ หมายถึง ความรู้สึกที่ผู้คนมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่สร้างประโยชน์ให้แก่สังคม ชุมชน หรือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและกระตือรือร้น เช่น การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การดูแลสาธารณสมบัติ หรือการให้ความช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ

การปลูกฝังจิตสาธารณะในกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี เป็นการช่วยให้นักเรียนมีความเสียสละและตระหนักถึงการช่วยเหลือผู้อื่นอย่างจริงจัง เช่น การรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม การช่วยเหลือผู้เดือดร้อน หรือการร่วมมือในการพัฒนาชุมชนและสังคม เพื่อสร้างคุณค่าที่ดีในสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งตรงกับหลักการของการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนให้เป็นคนดี มีจิตสำนึกที่ดี และมีทักษะในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมลูกเสือสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ เช่น การเห็นใจผู้อื่น การแบ่งปัน และการทำประโยชน์ให้ส่วนรวม (มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 2567) โดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเติบโตเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบและมีจิตใจที่พร้อมช่วยเหลือสังคม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ได้กำหนดแผนเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและเสริมสร้างจิตสาธารณะ โดยเน้นการพัฒนาเรื่องความซื่อสัตย์ วินัย และการมีส่วนร่วมในด้านสิ่งแวดล้อม ผ่านการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการความรู้ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเตรียมนักเรียนให้มีความพร้อมทั้งด้านสติปัญญาและคุณธรรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3, 2566) ปัจจุบันนักเรียนส่วนใหญ่ของโรงเรียนบ้านปลายศอกมีจิตอาสาลดลง เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid - 19 ทำให้วิถีชีวิตของนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมไปอย่างสิ้นเชิง นักเรียนมีโลกส่วนตัวสูงขึ้น ติดโทรศัพท์มือถือ การปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้างลดลง จนไม่เห็นความสำคัญของคนรอบข้าง ส่งผลให้นักเรียนมีจิตอาสาลดลงไปด้วยกิจกรรมลูกเสือ

เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ และเหมาะสมกับแต่ละช่วงวัยของนักเรียน ทั้งนี้ยังเน้นการเสริมสร้างความเข้าใจในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและสร้างความรู้สึกลึกซึ้งดี และมุ่งปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตอาสาในการช่วยเหลือผู้อื่นและทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม นักเรียนได้เรียนรู้การแบ่งปันและเข้าใจถึงความสำคัญของการช่วยเหลือสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน ผ่านกิจกรรมที่ส่งเสริมให้พวกเขามีความรับผิดชอบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม

ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญกับการพัฒนาคุณลักษณะทางสังคมและจิตใจของนักเรียน ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือที่มุ่งฝึกฝนให้นักเรียนมีการการทำงานเป็นทีม สามารถช่วยเหลือผู้อื่น และสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม รวมทั้งการพัฒนาทักษะในการเป็นผู้นำและการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือในสังคม กิจกรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะทางด้านร่างกายและจิตใจเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมให้พวกเขามีจิตใจที่ดี รู้จักแบ่งปัน และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพคุณลักษณะจิตอาสาของนักเรียนโรงเรียนบ้านปลายศอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนบ้านปลายศอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
3. เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนบ้านปลายศอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
 - 1.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพคุณลักษณะจิตอาสาของนักเรียนโรงเรียนบ้านปลายศอก โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน
 - 1.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนบ้านปลายศอก โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน
 - 1.3 ขั้นตอนการนำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนบ้านปลายศอก โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 รูป/คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยใน 3 ขั้นตอน ดังนี้
 - 2.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การสร้างเครื่องมือ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดประเด็นการร่างกระบวนการแนวทาง 3) นำฉบับร่างแนวทางปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ 4) ปรับฉบับร่าง และนำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและใช้เกณฑ์ในการวัดค่าดัชนี ค่า IOC เท่ากับ 1.00 และตรวจสอบความถูกต้องมาจัดทำฉบับสมบูรณ์ และนำไปสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป
 - 2.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนบ้านปลายศอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 การสร้างเครื่องมือ 1) ร่างแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะ จิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนบ้านปลายศอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จากการค้นคว้าเอกสารเพิ่มเติม และ 2) นำร่างแบบที่ได้ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2.3 ขั้นตอนการนำเสนอและประเมินแนวทาง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินและแบบการสนทนากลุ่มการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) นำฉบับร่างมาประเมินความเป็นไปได้ที่ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ 2) นำแบบประเมินความเป็นไปได้ ที่ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ที่ได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อย ความครอบคลุมขององค์ความรู้ 3) ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะและให้อาจารย์ที่ปรึกษา 4) นำข้อคำถามปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วจึงทำเป็นฉบับจริงเพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ในขั้นตอนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) 5) แบบสนทนากลุ่มใช้ฉบับร่างแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนบ้านปลายศอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เป็นแนวทางสำหรับการให้ความเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้ (1) ขั้นเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญสามารถตอบปัญหาที่จะเข้าไปศึกษาได้ (2) ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึก (3) ขั้นแนะนำตัวผู้วิจัยได้ส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล (4) สัมภาษณ์รายบุคคลเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการบันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึก และถอดข้อความออกมาเรียบเรียงต่อไป

3.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก 1) ขั้นเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ 2) ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ เชิงลึก 3) ขั้นแนะนำตัว ผู้วิจัยได้กำหนดวัน เวลาสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์ บันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึก และถอดข้อความออกมาเรียบเรียงต่อไป

3.3 ขั้นตอนการนำเสนอและประเมินแนวทาง ผู้วิจัยจัดการประชุมแบบสนทนากลุ่ม 1) ทำหนังสือแจ้งผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มพร้อมด้วยแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนบ้านปลายศอก เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ 2) ดำเนินการประชุมกลุ่มสนทนาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนบ้านปลายศอกตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนด 3) บันทึกผลการประชุมกลุ่มตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดสนทนากลุ่ม ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และข้อสรุป เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

4.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในคุณลักษณะจิตอาสาของนักเรียนโรงเรียนบ้านปลายศอก นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น และแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำเสนอผลการศึกษาสภาพ

4.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง ผู้วิจัยศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพในการจัดทำร่างแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนบ้านปลายศอก สร้างเป็นแนวทางตามผลการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิตามกรอบแนวคิดในการวิจัย นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำเสนอในการสนทนากลุ่ม

4.3 ขั้นตอนการนำเสนอและประเมินแนวทาง ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข และจัดทำแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนบ้านปลายศอก ดำเนินการโดยการนำความเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและจัดทำแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนบ้านปลายศอก ฉบับสมบูรณ์ สรุปผลและนำเสนอข้อมูลที่ได้

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพคุณลักษณะจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนบ้านปลายศอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

1.1 ด้านการกตัญญูกตเวที นักเรียนช่วยงานทั้งที่บ้านและโรงเรียนด้วยความเต็มใจ หรือเมื่อได้รับคำขอจากผู้ปกครองหรือครู โดยแสดงความเคารพและใช้ภาษาที่สุภาพ เช่น การไหว้หรือกล่าวขอบคุณ รวมถึงการช่วยเหลือเมื่อต้องการโดยไม่ต้องร้องขอ เช่น การทำงานบ้านเล็กๆ น้อยๆ หรือดูแลครูด้วยความเคารพ

1.2 ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น นักเรียนบางส่วนช่วยเหลือด้วยความสมัครใจ เช่น การยกของหรือให้กำลังใจ แต่บางคนต้องได้รับคำสั่งจากคุณครู จึงแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือและน้ำใจในการช่วยเหลือผู้อื่น

1.3 ด้านการแบ่งปัน นักเรียนบางคนแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนด้วยความเต็มใจ เช่น อุปกรณ์การเรียน หรือขนม แต่บางครั้งอาจไม่เต็มใจเมื่อสิ่งของสูญหายหรือเสียหาย การแบ่งปันยังต้องพัฒนาให้เป็นอุปนิสัยที่ดีขึ้น

1.4 ด้านการดูแลทรัพย์สินส่วนรวม นักเรียนส่วนใหญ่ช่วยดูแลสิ่งของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุถนอม แต่บางคนยังใช้สิ่งของโดยไม่ระมัดระวังทำให้เกิดความเสียหาย ซึ่งต้องเสริมสร้างจิตสำนึกให้ดีขึ้น

1.5 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนมีการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ เช่น กีฬา ลูกเสือ และกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ แม้ว่าบางครั้งจะเบี่ยงหน่ายในกิจกรรมที่เป็นการบรรยาย แต่พวกเขายังเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะ

2. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนบ้านปลายศอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีองค์ประกอบดังนี้ 1) ชื่อเรื่อง 2) หลักการและเหตุผล 3) วัตถุประสงค์ของแนวทาง 4) แนวทางการดำเนินงาน และ 5) การติดตามและประเมินผล โดยแนวทางประกอบด้วย คุณลักษณะจิตอาสา 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กตัญญู กตเวที 2) ช่วยเหลือผู้อื่น 3) แบ่งปัน 4) ดูแลทรัพย์สินส่วนรวม 5) เข้าร่วมกิจกรรม และกิจกรรมลูกเสือ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมลูกเสือของสถานศึกษายึดหลักสูตร 2) กิจกรรมวิชาพิเศษลูกเสือ 3) กิจกรรมพิธีการของลูกเสือ 4) กิจกรรมเดินทางไกลและแรมคืน ซึ่งกิจกรรมลูกเสือทั้ง 4 กิจกรรมจะเน้นให้เกิดการพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสา 1) ด้านการกตัญญู กตเวที เน้นกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม การละเล่น และ

ประสบการณ์จริงในการช่วยเหลือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง คุณครูและผู้มีพระคุณ 2) ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น เน้นกิจกรรมเสริมทักษะการให้บริการและการช่วยเหลือผู้อื่น 3) ด้านการแบ่งปัน เน้นกิจกรรม การทำงาน ร่วมกันเป็นทีม มีการใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน 4) ด้านการดูแลทรัพย์สินส่วนรวม เน้นกิจกรรมเสริมทักษะการ ซ่อมบำรุงรักษา สร้างจิตสำนึกให้เกิดความหวงแหนในทรัพย์สินของส่วนรวม 5) ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม เน้นกิจกรรมให้ตรงกับความต้องการ ความสนใจของนักเรียน เน้นกิจกรรมที่ตื่นเต้นท้าทายแปลกใหม่

3. การนำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือโรงเรียน บ้านปลายศอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิในการ สนทนากลุ่มทุกคนเห็นว่า เป็นแนวทางที่เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมให้เกิด คุณลักษณะจิตอาสาให้กับนักเรียน ได้แก่ 1) กตัญญู กตเวที 2) การช่วยเหลือผู้อื่น 3) การแบ่งปัน 4) การดูแล ทรัพย์สินส่วนรวม และ 5) การเข้าร่วมกิจกรรม โดยใช้กิจกรรมลูกเสือ ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมลูกเสือของ สถานศึกษายึดหลักสูตร 2) กิจกรรมวิชาพิเศษลูกเสือ 3) กิจกรรมพิธีการของลูกเสือ และ 4) กิจกรรมเดิน ทางไกลและแรมคืน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างทักษะชีวิตที่สำคัญ และสร้างความรับผิดชอบให้กับนักเรียนเพื่อ เติบโตเป็นบุคคลที่มีจิตใจดี พร้อมให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพคุณลักษณะจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนบ้านปลายศอก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่ามี 5 องค์ประกอบ 1) ด้านกตัญญูกตเวที มีนักเรียนบางส่วนช่วยเหลือพ่อแม่ ผู้ปกครอง และคุณครูด้วยความเต็มใจ ขณะที่บางส่วนต้องได้รับการร้องขอ หรือมอบหมายงานให้ 2) ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น มีนักเรียนบางส่วนมีการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ แต่มี บางส่วนที่จะต้องร้องขอการช่วยเหลือ หรือต้องใช้การออกคำสั่งจึงจะมีการช่วยเหลือ หากช่วยเหลือแล้วจะ ช่วยเหลือโดยไม่มีการหวังผลตอบแทน 3) ด้านการแบ่งปัน นักเรียนมีการแบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สินอื่นๆ และ ช่วยแก้ปัญหา หรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น แต่จะมีนักเรียนบางส่วน ที่ไม่มีการแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น หรือ แบ่งปันเฉพาะกลุ่มของตัวเองเท่านั้น 4) ด้านการดูแลทรัพย์สินส่วนรวม มีนักเรียนบางส่วนช่วยกันสอดส่อง ดูแลทรัพย์สินของส่วนรวม ใช้สิ่งของส่วนรวมได้ถูกวิธีการใช้อย่างประหยัด และใช้อย่างทะนุถนอม แต่ก็มี นักเรียนบางส่วนใช้สิ่งของส่วนรวมไม่ระมัดระวัง ไม่ทะนุถนอม ใช้งานแล้วไม่เก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย 5) ด้านการ เข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนมีการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นประจำ ผ่านโครงการหรือกิจกรรมของโรงเรียนหรือ หน่วยงานอื่นที่จัดขึ้น ที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม แต่ถ้าหากเป็นการจัดกิจกรรมแบบเดิมๆ มีการบรรยายให้ความรู้ ให้นักเรียนนั่งอยู่กับที่จะทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายและไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสภาพดังกล่าวเกิดจากความแตกต่างระหว่างครอบครัว แรงจูงใจและการพัฒนาอารมณ์ของ นักเรียนแต่ละคน บางคนอาจมีความเต็มใจในการช่วยเหลือหรือมีจิตอาสาโดยธรรมชาติ ขณะที่บางคนยังขาด ความตระหนักหรือประสบการณ์ในการช่วยเหลือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาจุฬาพงษ์ สนตมโน (ยาณะ) (2563) ที่พบว่า 1) สภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตอาสาของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอยะโยค จังหวัดกาญจนบุรีพบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตอาสาทั้ง 3 ด้านโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านจิตอาสาต่อผู้อื่น ด้านจิตอาสาต่อสังคม ด้านจิตอาสาในตนเองตามลำดับ 2) วิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิต อาสาตามหลักพุทธธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอยะโยค จังหวัดกาญจนบุรีสร้างจิตสำนึก ปลุกฝังตั้งแต่เด็กรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนในห้องเรียน เป็นเพื่อนที่ดีต่อกัน

ชักชวนไปในทางที่ดีมีกัลยาณมิตรที่จะคอยช่วยเหลือชักชวนกันทำความดี สร้างวินัยในตนเอง ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตย รู้ถึงขอบเขตของสิทธิ เสรีภาพหน้าที่ ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม 3) แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตอาสาตามหลักพุทธธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอยะโฮร์ จังหวัดกาญจนบุรีทำหน้าที่ได้รับมอบหมายประพฤติตัวให้เหมาะสมการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ไม่เห็นแก่ตัว ร่วมกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมกับชมรมโรงเรียน แบ่งปันเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้สมบัติของส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตย และสอดคล้องกับพระบุญกอง แก้วมะนิวส์ (2559) ที่พบว่า สภาพปัญหาเกี่ยวกับการเสริมสร้างจิตอาสาตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 7 พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่จะมีเวลาว่างไม่ตรงกัน การแก้ไขควรทำในคาบกิจกรรมที่มีการรวมตัวกันในสัปดาห์นั้นๆ ไม่รู้และเข้าใจหลักอิทธิบาท 4 ความต้องการเกี่ยวกับการเสริมสร้างจิตอาสาตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 7 พบว่า มีพฤติกรรมแสดงออกถึงการดูแลเอาใจใส่ช่วยเหลือหรือ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

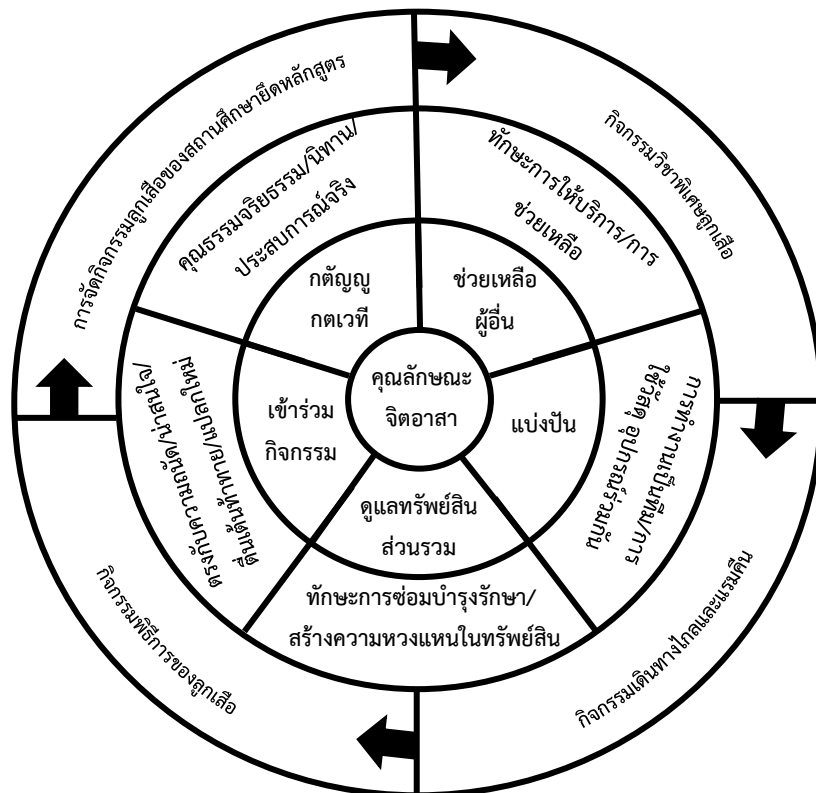
2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนบ้านปลายศอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีองค์ประกอบดังนี้ 1) ชื่อเรื่อง 2) หลักการและเหตุผล 3) วัตถุประสงค์ของแนวทาง 4) แนวทางการดำเนินงาน และ 5) การติดตามและประเมินผล โดยแนวทางประกอบด้วย คุณลักษณะจิตอาสา 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กตัญญูตเวที 2) ช่วยเหลือผู้อื่น 3) แบ่งปัน 4) ดูแลทรัพย์สินส่วนรวม 5) เข้าร่วมกิจกรรม และกิจกรรมลูกเสือ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมลูกเสือของสถานศึกษายึดหลักสูตร 2) กิจกรรมพิธีการของลูกเสือ 3) กิจกรรมวิชาพิเศษลูกเสือ 4) กิจกรรมเดินทางไกลและแรมคืน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือเกิดขึ้นจากความต้องการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะที่สำคัญในด้านจิตอาสาของนักเรียน เพื่อให้พวกเขามีความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม โดยการใช้กิจกรรมลูกเสือที่มีโครงสร้างชัดเจนและสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะต่างๆ เช่น กตัญญูตเวที ช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปัน ดูแลทรัพย์สินส่วนรวม และการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งใช้การจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อสร้างแรงบันดาลใจและพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกันในทีมและการดูแลสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสาวิตรี ลามพัฒน์ (2559) ที่พบว่า การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 32 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ด้านการสอบวิชาลูกเสือพิเศษลูกเสือ-เนตรนารี 9 ตัวบ่งชี้ ด้านการวัดผลประเมินผลกิจกรรมการสอน ลูกเสือ-เนตรนารี 6 ตัวบ่งชี้ ด้านการจัดกิจกรรมการสอนลูกเสือ-เนตรนารี 10 ตัวบ่งชี้และด้านการจัดกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม 7 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดและผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ของคู่มือแนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับสรรพสิทธิ์ ศรีระวรรณ (2562) ที่พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผู้บริหารโรงเรียน ด้านผู้กำกับลูกเสือ ด้านผลงานดีเด่น ด้านการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือและด้านลูกเสือ

3. ผลการนำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนบ้านปลายตอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ประกอบด้วยคุณลักษณะจิตอาสาประกอบด้วย 1) กตัญญู กตเวที 2) ช่วยเหลือผู้อื่น 3) แบ่งปัน 4) ดูแลทรัพย์สินส่วนรวม 5) เข้าร่วมกิจกรรม และกิจกรรมลูกเสือ ประกอบด้วย 1) การจัดกิจกรรมลูกเสือของสถานศึกษาหลักสูตร 2) กิจกรรมพิธีการของลูกเสือ 3) กิจกรรมวิชาพิเศษลูกเสือ 4) กิจกรรมเดินทางไกลและแรมคืน พร้อมทั้งมีการติดตามและประเมินผลทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตอาสาผ่านกิจกรรมลูกเสือช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะจิตอาสา 5 ด้าน ได้แก่ กตัญญู กตเวที ช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปัน ดูแลทรัพย์สินส่วนรวม และการเข้าร่วมกิจกรรม โดยกิจกรรมลูกเสือมี 4 ประเภท ได้แก่ การจัดกิจกรรมตามหลักสูตร การจัดกิจกรรมพิธีการ กิจกรรมวิชาพิเศษ และกิจกรรมเดินทางไกลและแรมคืน พร้อมทั้งมีการติดตามและประเมินผลเพื่อประเมินความสำเร็จและปรับปรุงแนวทางให้เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสายฟ้า หาสีสุข (2563) ที่พบว่า การพัฒนาแนวทางการบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีในสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน 21 แนวทาง ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมลูกเสือ 6 แนวทาง ด้านลูกเสือ 5 แนวทางด้านผู้กำกับลูกเสือ 5 แนวทางด้านผู้บริหาร 5 แนวทาง และผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารกิจกรรม ลูกเสือ-เนตรนารี ในสถานศึกษา โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการวิจัยของกิตติยา แก้วผุดผ่อง (2563) ที่พบว่า ผลการพัฒนาคู่มือการบริหารงานกิจการลูกเสือในโรงเรียนประถมศึกษาเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพุนพิน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) บทนำ 2) บทที่ 1 การบริหารงานลูกเสือกับผู้บริหาร 3) บทที่ 2 แนวทางการดำเนินงานลูกเสือในสถานศึกษา 4) บทที่ 3 พิธีการทางลูกเสือ 5) บทที่ 4 แนวทางการดำเนินการอยู่ค่ายพักแรม-แรมคืนและการสอนชั้นพิเศษ 6) บทที่ 5 การจัดกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา ผลการประเมินความสอดคล้องของคู่มือ พบว่า ทุกข้อมีดัชนีความสอดคล้อง 1.00 และผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านรูปเล่ม ด้านการใช้ภาษา ด้านการออกแบบและด้านเนื้อหา 3) ผลการประเมินการใช้คู่มือการบริหารงานกิจการลูกเสือ พบว่า 1) ทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาลูกเสือของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานกิจการลูกเสือ ของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและ (3) ความพึงพอใจคู่มือการบริหารงานกิจการลูกเสือโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการวิจัยของอรรถพล ส่งอัมพร (2564) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการลูกเสือของศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาบางสะพานน้อย 3 (ไชยราช) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า ควรจัดให้มีการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือ โดยส่งเสริมให้ มีการฝึกทักษะต่างๆ ตามหลักสูตร เน้นให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมวัน สำคัญทางศาสนาและจิตอาสา ผู้บริหารต้องกำหนดโครงการให้ชัดเจนพร้อมทั้งการร่วมสนับสนุนทั้งทรัพยากรและบุคลากร ให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมลูกเสือร่วมกัน พร้อมทั้งมีการกำกับ ติดตาม การดำเนินงาน ผู้กำกับลูกเสือควรเข้าร่วมการอบรมพัฒนาตนเองเพื่อให้มีวุฒิทางลูกเสือ มีการร่วมวางแผนกิจกรรมลูกเสือให้สอดคล้องกับนโยบายและบริบท ด้านการจัดมวลกิจกรรมลูกเสือ ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรมให้มีความ ทันสมัย บูรณาการทักษะ เพื่อเพิ่มความรู้ คุณธรรมและจริยธรรม c) สอดคล้องกับการวิจัยของรังสรรค์ เกิดศรี (2565) ที่พบว่า รูปแบบกิจกรรมลูกเสือเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง ของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้าในการบริหารกิจกรรมลูกเสือ และกระบวนการกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และคุณลักษณะความเป็นพลเมือง

ของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ผลการตรวจสอบรูปแบบกิจกรรมลูกเสือเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย คือ การพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนบ้านปลายศอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 สรุปลงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนบ้านปลายศอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

จากภาพที่ 1 อธิบายได้ว่า การพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือโรงเรียนบ้านปลายศอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เป็นการปลูกฝังให้เกิดคุณลักษณะจิตอาสา 1) ด้านกตัญญู กตเวที จะต้องเน้นกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม การเล่านิทาน และประสบการณ์จริงในการช่วยเหลือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง คุณครูและผู้มีพระคุณ 2) ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น จะต้องเน้นกิจกรรมเสริมทักษะการให้บริการและการช่วยเหลือผู้อื่น 3) ด้านการแบ่งปัน จะเน้นกิจกรรมที่ทำงานร่วมกันเป็นทีม มีการใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน 4) ด้านการดูแลทรัพย์สินส่วนรวม จะต้องเน้นกิจกรรมเสริมทักษะการซ่อมบำรุงรักษา สร้างจิตสำนึกให้เกิดความหวงแหนในทรัพย์สินของส่วนรวม 5) ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม จะต้องเน้นกิจกรรมให้ตรงกับความถนัด ความน่าสนใจของนักเรียน เน้นกิจกรรมที่ตื่นเต้นท้าทายแปลกใหม่ โดยใช้กิจกรรมลูกเสือ 4 อย่างได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมลูกเสือของสถานศึกษาหลักสูตร 2) กิจกรรมวิชา

พิเศษลูกเสือ 3) กิจกรรมพิธีการของลูกเสือ 4) กิจกรรมเดินทางไกลและแรมคืน ซึ่งกิจกรรมลูกเสือทั้ง 4 กิจกรรมจะเน้นให้เกิดการพัฒนาคุณลักษณะจิตอาสา ดังภาพที่ 1

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 สถานศึกษาที่นำแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือไปใช้ ควรคำนึงถึงบริบทสถานศึกษา
 - 1.2 สถานศึกษาที่นำแนวทางการการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือไปใช้ ควรมีการติดตามและประเมินผลการนำแนวทางไปใช้
 - 1.3 สถานศึกษาอื่นสามารถนำงานวิจัยนี้ไปเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาอื่นๆ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตอาสา
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 1.1 ควรมีการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตอาสา ด้วยกิจกรรมลูกเสือของสถานศึกษา
 - 1.2 ควรศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือ ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา
 - 1.3 ควรศึกษาเรื่องประสิทธิภาพของการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตอาสาด้วยกิจกรรมลูกเสือ ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กิตติยา แก้วผุดผ่อง. (2563). การพัฒนาคู่มือการบริหารกิจการลูกเสือในโรงเรียน ประถมศึกษาเครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพูนพิณ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- พระบุญกอง แก้วมะนิวงศ์. (2559). การเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 7 โรงเรียนมัธยมตอนปลายบ้านมะนิลาด เมืองไชยบุรี แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พระมหาจุฬาลงกรณ สอนมโน (ยาณะ). (2563). แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะตามหลักพุทธธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. (2567). ความหมายของ “จิตอาสา”. แหล่งที่มา <http://www.nitade.lpru.ac.th/2012/html/news9.html> สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2567.

- รังสรรค์ เกิดศรี. (2565). รูปแบบการบริหารกิจกรรมลูกเสือเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองของลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สรรพสิทธิ์ ศรีระวรรณ. (2562). การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สายฟ้า หาสีสุข. (2563). การพัฒนาแนวทางการบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สาวิตรี ลามพัฒน์. (2559). การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ. (2551). พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อรรถพล ส่งอัมพร. (2564). การบริหารงานกิจการลูกเสือของศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาบางสะพานน้อย 3 (ไชยราช) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.